

ומסקינן: **אלא כי עבדינן שליחותיהו במילתא דשכיחא** [דבר שמצוי לקרות] **ואית [יש] ביה נמי חסרון כים** [הפסד ממון].

אבל מילתא דשכיחא ולית [איך] ביה חסרון כים, לא עבדינן שליחותיהו.

אי נמי [וכן]: מילתא דלא שכיחא ואית ביה חסרון כים, לא עבדינן שליחותיהו.

הלכך אדם באדם, אף על גב דאית ביה חסרון כים והפסד ממון, דהא אפחתיה מכספיה, **כיון דלא שכיחא — לא עבדינן שליחותיהו**, כדרבא דאמר: אדם באדם אין גובין אותו בכבל.

ובושת נמי, אף על גב דשכיחא, כיון דלית ביה חסרון כים — לא עבדינן שליחותיהו ולא מגבינן בכבל, כדשלח ליה רב נחמן לרב חסדא. (16)

עתי שבה הגמרא למה שהובא [בעמוד א] בשם רבא: שור שהזיק שור גובים אותו בכבל.

ומתמהינן וכי **שור בשור דנים וגובין את נזקו בכבל?**

והא **אמר רבא: שור שהזיק, אין גובין אותו** [את ההיזק] **בכבל**.

דאזיק מאן [את מי הזיק השור]?

אילימא [אם תפרש] **דאזיק השור אדם**, תיקשי לך: **מאי איריא** דנקט רבא, שור דאזיק אדם אין גובין אותו בכבל, הרי אפילו אדם דאזיק אדם, נמי אין גובין אותו בכבל?!

והרי עדיף לרבא לומר את דינו באדם דאזיק אדם, מאשר לומר את דינו בשור דאזיק אדם, כי אדם דאזיק אדם שכיח יותר מאשר שור דאזיק אדם, ואם אין גובין נזקי אדם באדם, כל שכן נזקי אדם בשור, ומדוע נקט רבא דוקא בשור שהזיק! ? (17)

אלא פשיטא דאזיק שור, וקתני [וקאמר] רבא: **אין גובין אותו בכבל**, ואיך קאמר רבא לעיל שור שהזיק שור גובין אותו בכבל! ?

אמרי [תירצו] **בני הישיבה:**

שור שנגח או הזיק מתוך כוונה להזיק, בשלש פעמים הראשונות שעשה כך, הוא קרוי "שור תם" ואינו משלם אלא "חצי נזק"; תשלום זה הוא "קנס" [לעיל טו ב]. לאחר שלש פעמים נעשה השור "שור מועד" ואם יחזור ויגח, בעליו משלם "נזק שלם"; תשלום זה הוא ממון ולא קנס.

16. ו"פגם" לא שכיחא, לפי גירסת הב"ח אבל לפי הגירסא שלפנינו "פגם" שכיחא וגם אית ביה חסרון כים, ותיקשי: אמאי אין גובין אותו בכבל! ? וראה מה שתירצו בסמ"ע סימן א ס"ק י, ב"מהדורא בתרא" וביעב"ץ.

17. משמע שנזקי שור ונזקי אדם שוים הם, ולדעת הרמב"ם שחייב אדם החובל הוא קנס,

גם שור החובל באדם הוא קנס, כדברי ה"תורת חיים" לעיל הערה 8 וה"אור שמח" [ראה לעיל פג ב הערה 19] כי אם אדם בשור הוא חייב ממון ואדם באדם — קנס, הרי שפיר נקט רבא שור שהזיק, דקא משמע לך אף על פי שאינו קנס אלא ממון, אין גובין אותו בכבל. [ולדברי "אבן האזל" ו"חזון יחזקאל", שגם אליבא דהרמב"ם הוא חייב ממון, נמי אתי שפיר.]